

La distribució territorial de les caixes d'estalvi catalanes

Lluny d' oferir una interpretació dels factors de localització de les oficines de les caixes catalanes, que hauria d'incloure també, com a mínim, les corresponents a les entitats no catalanes i els bancs, la present làmina pretén únicament mostrar les pautes de distribució territorial de les 4.474 oficines que aquestes entitats tenen a Catalunya en un moment d'atomització que, a causa de l'actual procés de fusió, difícilment es tornarà a produir en el futur.

La coherència global de la xarxa

Una primera distinció de les entitats podria correspondre a aquelles que poden ser considerades d'abast català (bàsicament "la Caixa" i Caixa de Catalunya) i les altres vuit, d'abast més reduït i en alguns casos també de vocació més local, si bé alguna d'elles ha desenvolupat una xarxa d'oficines que s'acosta en nombre i extensió territorial a les de major representació.

En segon lloc, val a dir que **les entitats amb menor nombre d'oficines, mostren també una menor concentració territorial a nivell municipal**. És a dir, les seves oficines tendeixen a distribuir-se més homogèniament sobre el territori, de manera que quant menor és el nombre d'oficines menor és també la seva concentració en determinats municipis, ja que cada nova oficina tendeix a trobar una nova localització. Per contra, a mesura que el nombre d'oficines augmenta, el criteri de cobertura territorial deixa pas al d'optimització del nombre d'habitants per oficina, la qual cosa, a causa del repartiment desigual de la població sobre el territori, condueix a la lògica concentració.

En qualsevol cas, **la menor concentració de les entitats de caràcter més local ha servit per donar cobertura a molts municipis que no tenien oferta**. Tot i així, davant dels 67 municipis on l'única entitat present és de caràcter local, a 89 aquesta presència correspon únicament a les caixes més grans, i molt especialment (78) a "la Caixa".

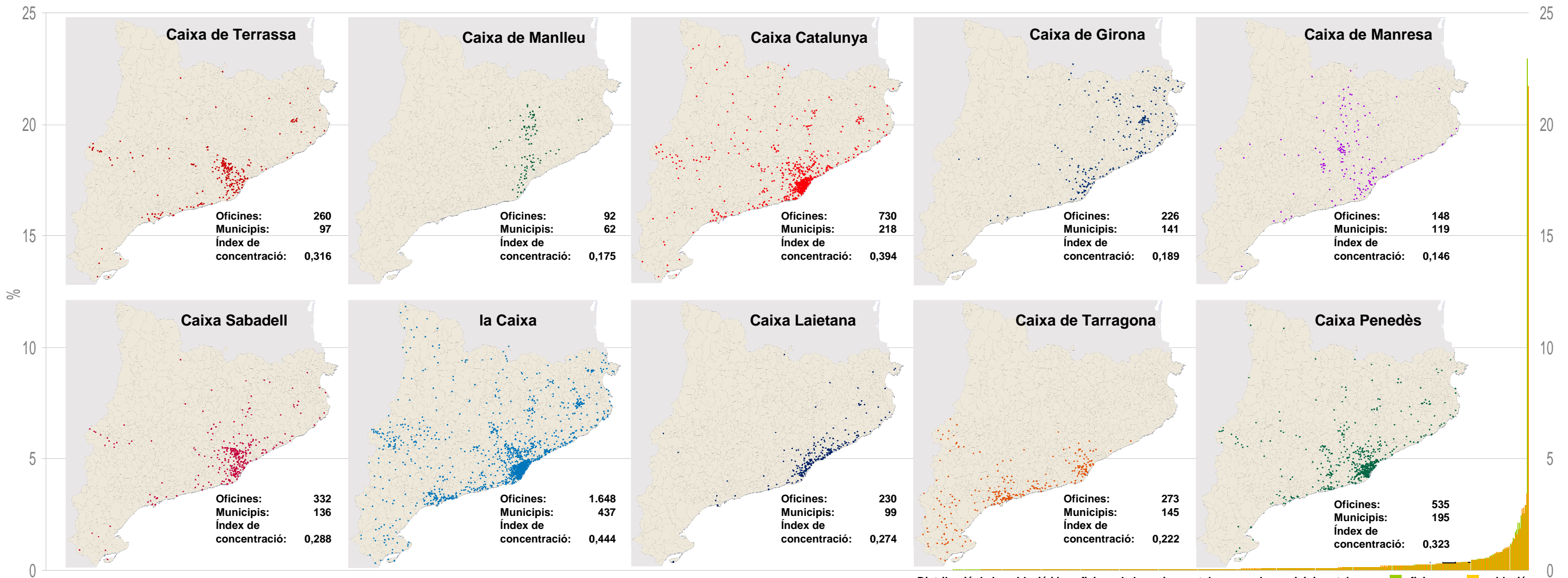
Ara bé, **la distribució territorial de les oficines no ha estat capaç de donar cobertura als municipis més petits**, ni tan sols en el seu propi àmbit. Com a resultat, 420 municipis catalans, principalment els més petits i pràcticament tots els que no arriben als 500 habitants, no compten amb oficines de les caixes catalanes, i en els casos en què hi ha una oficina, aquesta pertany majoritàriament a una de les dues caixes anomenades d'abast català (Caixa Manresa, amb presència a municipis petits del Bages i el Berguedà, és l'única entitat que trenca en certa mesura aquesta tendència).

La superposició de patrons territorials diversos

Més enllà de la interpretació quantitativa, la distribució territorial d'oficines de les diverses entitats respon a patrons clarament diferenciats. Val a dir, a títol previ, que **totes les entitats mostren una clara tendència a localitzar-se a la ciutat de Barcelona** si bé, a banda d'aquest tret comú, les pautes són certament diferents:

- Un primer patró podria ser considerat el ja esmentat d'abast català. Així, "la Caixa" i Caixa de Catalunya, mostren un repartiment d'oficines força coincident amb la distribució territorial de la població, de manera que la seva presència cobreix pràcticament la totalitat del territori, si bé, com s'ha dit, estableixen un llindar mínim de població.
- En segon lloc, es troben dues de les caixes locals, Caixa Penedès i Caixa Sabadell, les quals tendeixen a reproduir aquest patró d'abast català, si bé amb la menor presència a què obliga el seu nombre d'oficines i amb una certa concentració a les comarques d'origen, especialment en el cas de la segona, amb un 28% de les oficines al Vallès Occidental.
- El tercer gran grup correspon a les entitats amb una **estratègia territorial eminentment provincial**, bàsicament les caixes de Girona i Tarragona, amb les esmentades extensions a la ciutat de Barcelona i municipis més propers al seu àmbit, però amb clar predomini de la pròpia província: el 57,1% de les oficines de Caixa de Girona i el 32,7% de les de Caixa de Tarragona.
- Finalment es troben les que es podrien anomenar entitats d'**abast comarcal**: les caixes de Manlleu, Manresa, Laietana i, amb un patró una mica diferent, Terrassa. En tots aquests casos, però, el concepte comarcal no ha de ser entès d'una manera estricta i atenyent únicament a la comarca on té la seu social aquella entitat, sinó que acostuma a abastar també àmbits veïns, principalment per la seva disposició en un mateix corredor. Així. Caixa de Manresa, al corredor del Llobregat, té un 25,0% de les oficines al Bages i un 14,5% al Berguedà; Caixa de Manlleu, al corredor de la C-17, té un 40,2% de les oficines a Osona i un 29,3% al Vallès Oriental; Caixa Laietana, té un 30,0% d'oficines al Maresme i mostra una clara vocació cap al Barcelonès (29,1%); i Caixa de Terrassa, amb un 35,0% d'oficines al Vallès Occidental, té també clares extensions seguint el corredor del litoral pel Garraf i Baix Penedès fins a Tarragona o el de l'A-2 fins a Lleida.

A partir d'aquí caldrà veure de quina manera el procés de fusió de caixes i la consegüent racionalització de la xarxa d'oficines de les entitats resultants altera la seva distribució sobre el territori català.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes del portal web de les diverses entitats durant el segon trimestre de 2010.